

opusdei.org

Molt humans, molt divins (XVIII): llibertat interior, o l'alegria de ser qui ets

Trobar el centre en l'amor de Déu... és tot el que necessita la nostra llibertat per convertir-nos en persones úniques, felices, que no es canviarien per ningú.

10/05/2023

La fama de Jesús s'estenia per Galilea. Era un mestre diferent dels altres: parlava amb autoritat, i la seva paraula impressionava... fins i tot als dimonis. Després de predicar en diferents llocs, «se n'anà a Natzaret, on s'havia criat» (Lc 4, 16). Sant Lluc col·loca aquesta escena a l'inici de la vida pública. El relat té tal densitat que es pot veure com un «evangeli dins de l'evangeli»: en poques línies no només s'obre solemnement la missió del Senyor, sinó que se sintetitza en certa manera tota la seva vida.^[1] Jesús va a la sinagoga i s'aixeca per fer la lectura. Li donen el rotllo del profeta Isaïes; «el desplegà i va trobar el passatge on hi ha escrit: “L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, perquè ell m'ha ungit. M'ha enviat a portar la bona nova als pobres, a proclamar als captius la llibertat i als cecs el retorn de la llum, a posar en llibertat els oprimits, a proclamar l'any de gràcia del Senyor”». Llavors, torna a

enrotllar el text i seu. «Tots els qui eren a la sinagoga tenien els ulls posats en ell. Aleshores començà dient-los: “Avui es compleix aquesta escriptura que acabeu d’escoltar”» (*Lc 4, 17-21*). Jesús presenta en termes inequívocs la seva condició de Messies, i ho fa amb un text que posa en primer pla el do de la llibertat. Això és el que ell ens ha vingut a donar; ens ha vingut a alliberar del captiveri i de l’opressió del pecat.

La llibertat: els primers cristians eren conscients que aquest do estava al centre de la seva fe, i per això sant Pau en farà un tema constant de les seves cartes. Jesús ens allibera del pes del pecat i de la mort, de la destinació cega que gravava sobre les religions paganes, de les passions desordenades i de tot el que fa miserable la vida de l’ésser humà sobre la terra. Tanmateix, la llibertat no és només un do, sinó també una

tasca. Com escriu l'apòstol de la gent, «Crist ens ha alliberat perquè siguem lliures. Així, doncs, manteniu-vos fermes i no us deixeu sotmetre altra vegada al jou de l'esclavatge» (Ga 5, 1). Cal, doncs, custodiar la llibertat, viure a l'altura d'aquest regal i no abandonar-se de nou a la facilitat de l'esclavitud. Els primers cristians tenien marcada a foc aquesta convicció; però, i nosaltres? Molts hem estat batejats quan érem uns nounats. Què poden significar per a nosaltres les paraules d'Isaïes que va citar el Senyor a Natzaret? I aquesta crida a viure en llibertat, sense sotmetre'ns, de la qual parla sant Pau?

Si només es tractés de poder triar

En parlar de llibertat, sovint pensem en una simple condició, una qualitat de les nostres accions: actuo amb llibertat quan puc fer el que vull, sense que ningú m'obligui o em

coarti. És l'experiència de llibertat que tenim quan podem triar per nosaltres mateixos. Davant d'una pregunta com, per exemple: «Menjarà pastís de xocolata o de fruita?», sembla més lliure qui pot triar qualsevol dels dos i tria el que prefereix, pel motiu que considera més oportú. Una persona diabètica, en canvi, es veu obligada a demanar fruita. En aquest sentit precís, és més lliure la persona que pot triar més: la que té més alternatives i menys elements que la determinin en una direcció. Per això, tenir diners dona una gran sensació de llibertat: s'obren moltes oportunitats que estan vedades a qui no en té. També l'absència de compromisos dona una gran sensació de llibertat, ja que aparentment no hi ha res que dicti o restringeixi les decisions d'un mateix.

Sens dubte, l'absència de coercions forma part de la condició de llibertat,

però no l'esgota. De fet, alguns dels models de llibertat que recorren la història han viscut entre reixes. L'exemple de Thomas More a la Torre de Londres és paradigmàtic. Des del punt de vista de la capacitat d'elecció, no era lliure en absolut; i, tanmateix... El mateix val per a personatges més recents, o per als primers màrtirs. Tota forma de persecució és un intent d'acabar amb la llibertat, però no hi ha cap manera merament externa d'aconseguir-ho. Per això, diu Jesús: «No tingueu por dels qui maten el cos però no poden matar l'ànima» (*Mt 10, 28*). La llibertat no és simplement una condició, sinó la capacitat de decidir —o de prendre partit per un tipus de conducta— en l'aspecte més íntim del nostre ésser, més enllà del que dictin les circumstàncies en què ens movem.

D'altra banda, la llibertat que experimentem en les nostres

eleccions puntuals sol tenir un abast més aviat reduït. Quan pensem en persones que han passat a la història per la manera en què han viscut la seva llibertat, no és això el que acostuma a destacar. Podem repassar mentalment el nom de tres o quatre persones —conegudes per tot el món o simplement properes a nosaltres— que tinguem per models de llibertat. Què destaca en la seva vida? Què les converteix en models per a nosaltres? Segurament no les admirem perquè hagin pogut triar sempre quin menjar preferien, o perquè, per poder canviar de parella quan volguessin, no s’han arribat a casar mai. Es tracta més aviat de persones que s’han alliberat de tot el que els podia lligar per entregar-se plenament a alguna cosa (una causa valuosa) o a algú; per donar la vida sencera. I són exemples de llibertat justament perquè porten aquesta entrega fins al final. Si Thomas More hagués jurat fidelitat a Enric VIII

contra la seva consciència, encara que ho hagués fet lliurement, no hauria passat a la història de la mateixa manera en què ho ha fet. Si sant Pau, en lloc d'esforçar-se per donar a conèixer Crist fins a donar la vida per ell, hagués decidit deixar la seva crida i tornar-se a establir com a teixidor de botigues, encara que ho hagués fet lliurement, no ens semblaria un model de llibertat. Per això, per entendre a fons la llibertat, cal anar més enllà de la simple capacitat de triar.

Un tresor pel qual donar la vida

L'Evangelí ens parla d'una experiència de llibertat que consisteix precisament a renunciar a tota possibilitat d'elecció: «Amb el Regne del cel passa com amb un tresor amagat en un camp: l'home que el troba el torna a amagar i, ple de joia, se'n va a vendre tot el que té i compra aquell camp. També passa

amb el Regne del cel com amb un mercader que busca perles fines: quan en troba una de gran valor, va a vendre tot el que té i la compra» (Mt 13, 44-46). Els personatges d'aquestes paràboles breus ho deixen *tot* per una cosa que ho mereix. Renuncien a triar, es comprometen plenament amb alguna cosa, i no els sembla que estiguin tirant la seva llibertat, sinó fent amb aquesta el millor que poden fer. En realitat, aquesta és l'experiència de qualsevol enamorat. Tant li és no poder sortir amb altres persones: ho ha donat tot per la persona que estima; només la vol estimar i enamorar-la més cada dia. I no li sembla que així estigui tirant la seva llibertat: al contrari, entén que no pot fer res millor amb la seva llibertat que estimar aquesta persona, aquest tresor, aquesta perla valuosíssima.

Ja només aquesta consideració permet que ens adonem que la llibertat d'elecció, fins i tot sent una dimensió de la llibertat, s'ordena a una altra de més profunda: la que consisteix a poder estimar alguna cosa (o algú). Aquesta altra dimensió es podria denominar *llibertat d'adhesió*. És la llibertat que posem per obra en estimar, i que permet comprendre que «la llibertat i la donació no es contradiuen: se sostenen mútuament».^[2] En donar la vida sencera, no es perd llibertat, sinó que es viu amb més intensitat: «en la donació voluntària, a cada instant d'aquesta dedicació, la llibertat renova l'amor, i renovar-se és ser contínuament jove, generós, capaç de grans ideals i de grans sacrificis».^[3] Quan, després d'una jornada intensa, només ens queda una estona lliure al final del dia i, ens adonem que encara no hem dedicat un temps a l'oració, decidim fer això en comptes de descansar veient les

notícies, estem fent servir la nostra llibertat en un sentit que sosté la nostra entrega; la clau que resol aquest dilema sense plantejar-nos conflictes rau, de nou, en l'amor. Així mateix, la mare de família, en atendre, per amor, un fill malalt que canvia els seus plans, ho fa libèrrimament, i aquesta entrega li dona una alegria que no obtindria fent el que li venia de gust o li convenia més en aquell moment.

Però encara podem fer un pas més. Quan abracem alguna cosa (o algú) amb tota la nostra vida, aquest amor ens va configurant, ens va fent ser cada vegada més «nosaltres mateixos»: una persona única, amb nom i cognoms. Per exemple, Teresa de Calcuta. Imaginem per un moment que li haguessin ofert un xalet per passar plàcidament els seus últims anys de vida, i una ONG per ocupar-se dels pobres als quals ella atenia. Què hauria respost? La

llibertat amb què vivia la seva vida no consistia a poder-ho deixar tot i anar-se'n a descansar tranquil·lament, sinó precisament en abraçar un bé —Crist, present en els més pobres— amb tota la seva vida i en desposseir-se, al seu torn, de tot allò que entorpís aquest ideal.

En realitat, fàcilment podríem trobar exemples similars en la vida de moltes altres santes i sants. En tot cas, el que els movia era el desig de ser fidels a l'Amor al qual ho havien entregat tot; respondre a la crida que els havia enviat al mig del món, amb una missió que anava donant forma a la seva vida. Podem recordar, per exemple, el que sant Josepmaria escrivia el 1932: «Dos camins es presenten: que jo estudiï, guanyi una càtedra i em faci savi. Tot això m'agradaria i ho veig factible. Segon: que sacrifiqui la meva ambició, i fins i tot el noble desig de saber, i em conformi a ser discret, no ignorant.

El meu camí és el segon: Déu em vol sant, i em vol per a la seva Obra».^[4] Això és el que es pot denominar *llibertat interior*: la font que explica que les meves accions no responen ni al caprici d'un moment, ni a mandats externs, ni tan sols al fred valor objectiu de les coses, sinó a aquest tresor amagat pel qual ho donat tot: l'Amor que ha vingut a buscar-me i em crida a seguir-lo. Des d'aquesta crida, molt millor que des d'una sèrie d'obligacions externes, s'entenen les bogeries dels sants.

Lògicament, obrar amb llibertat interior no vol dir que no hi hagi coses que ens costin. En el pla de la nostra vida ordinària, Mons. Ocariz ha recordat sovint una cosa que sant Josepmaria solia dir: «no és lícit pensar que només és possible fer amb alegria el treball que ens agrada».^[5] Glossant aquesta frase, ha escrit: «Es pot fer amb alegria —i no de mala gana— el que costa, el que

no agrada, si es fa per amor i amb amor i, per tant, lliurement».^[6] Es fa amb plena llibertat, perquè es comprèn que respon a l'amor que portem al cor. En altres paraules, potser avui no en tinc gaires ganes, potser no acabo d'entendre per què he de fer precisament això... però ho faig perquè sé que forma part de l'amor que he abraçat amb la meua vida, i en aquesta mateixa mesura soc capaç d'estimar-ho. Quan actuo així, no ho faig de manera automàtica o simplement perquè «cal fer-ho», sinó «per amor i amb amor», amb voluntarietat actual. Amb el temps, el que ara faig a contrapel, mogut per l'amor a qui he entregat la meua vida, adquirirà el seu sentit més profund. «Percebre la vocació d'un mateix com un do de Déu —i no com un simple entramat d'obligacions—, fins i tot quan patim, és també una manifestació de llibertat d'esperit».^[7]

La llibertat com a resposta

En la seva concepció de la llibertat, una part important de la cultura actual no aconsegueix, tantes vegades, veure més enllà de la capacitat de triar a cada instant sense coerció ni cap determinació: sembla que, si això es posa en qüestió, la llibertat s'esfuma. Tanmateix, és un fet que triar una cosa significa moltes vegades renunciar a d'altres; que voler no significa necessàriament poder, i que el que ens sembla un projecte ferm pot naufragar fàcilment.

L'antropologia cristiana proposa una relació molt més harmònica i serena amb la llibertat, des del moment en què la comprèn com un *do* i una *crida*. Hem estat «cridats a la llibertat» (*Ga* 5, 13); i no a una llibertat amorfa o sense sentit, sinó a «la llibertat i la glòria dels fills de Déu» (*Rm* 8, 21). La veritat de la nostra filiació divina és la que ens fa

lliures (cf. *Jn* 8, 31-32). Per això, la nostra llibertat no és una activitat espontània, que brolla sense saber d'on ni cap a on. La nostra llibertat és, en la seva dimensió més profunda, una *resposta* a l'Amor que ens precedeix. Per això, sant Josepmaria va poder descriure la vida interior, en el que té de lluita, com un obrar «*perquè ens dona la gana (...) correspondre a la gràcia del Senyor*». ^[8] Lliurement abracem qui «ens ha estimat primer» (cf. *1 Jn* 4, 19) i intentem, amb totes les nostres forces, correspondre a aquest amor. I això, que pot semblar una cosa abstracta, té en realitat algunes conseqüències molt concretes. Per exemple, davant de les diferents eleccions que fem cada dia, ens podríem preguntar: «això que faré, on em porta?, està en la línia de l'amor de Déu, de la meva condició de fill?».

D'altra banda, quan vivim la llibertat com a resposta descobrim que no hi ha cap motor més potent en la nostra vida que mantenir viva la memòria de l'Amor que ens crida. També en el pla humà és així: no hi ha cap força més gran, per a qualsevol persona, que la consciència de ser estimat. Com l'enamorada que sap que el seu estimat compta amb ella: «Una veu! El meu estimat! Mireu, ve trescant per les muntanyes, saltant per les collades (...). Mireu-lo! És darrere la nostra tanca, aguantant per la finestra, espiant per les gelosies. (...) Aixeca't, amiga meva, bonica meva, i vine! Mira, l'hivern ja ha passat, la pluja s'ha esvaït, ja se n'ha anat» (Ct 2, 8-11). Qui se sap estimat així per Déu, cridat a encendre el món sencer en el seu Amor, està disposat al que faci falta. Tot li sembla poc en comparació amb el que ha rebut; es dirà, com a una cosa evident: «Que poca cosa és una vida per a oferir-la a Déu!». ^[9] Adonar-nos que «Déu ens

espera en cada persona (cf. *Mt* 25, 40), i que vol fer-se present en les seves vides també a través nostre, ens porta a intentar donar amb les mans plenes el que hem rebut. I en les nostres vides, filles i fills meus, hem rebut i rebem molt d'amor. Donar-lo a Déu i els altres és l'acte més propi de la llibertat». ^[10]

No hi ha temor ni mandat extern que pugui moure un cor com ho fa la força de la llibertat que s'identifica amb el seu Amor, fins als detalls més petits. Sant Pau ho deia amb la convicció de qui ho ha viscut a fons: «ni la mort ni la vida, ni els àngels ni les potències, ni el present ni el futur, ni els poders, ni el món de dalt ni el de sota, ni res de l'univers creat no ens podrà separar de l'amor de Déu que s'ha manifestat en Jesucrist, Senyor nostre» (*Rm* 8, 38-39). Lògicament, perquè l'Amor de Déu tingui aquesta força en nosaltres, necessitem conrear una intimitat

profunda amb ell, en primer lloc, en l'oració. Allà, contemplant el Senyor aprenem el camí de la llibertat, i allà també obrim el nostre cor a l'acció transformadora de l'Esperit Sant.

Que la veritable llibertat pren forma de resposta, d'un gran «sí», té a veure també amb part de l'herència que, en l'aspecte humà, sant Josepmaria va voler deixar als seus fills: el bon humor.^[11] No es tracta simplement d'un tret de personalitat, sinó d'una autèntica fortalesa —*virtus*— de la llibertat. Si la vida dels cristians es fonamentés en una decisió ètica, en la lluita per realitzar una idea, *gairebé* tots acabarien en alguna forma de cansament, de desànim o de frustració. No tots, perquè hi ha temperaments més forts, que se senten fins i tot estimulats quan es veuen obligats a nedar a contracorrent, però sí *gairebé* tots. Tanmateix, la situació és molt diferent si la vida cristiana té l'origen

en la trobada amb una Persona que ens ha vingut a buscar.^[12] Aquest origen és el mateix que ens sosté mentre busquem la meta amb totes les nostres forces, per poques que ens semblin: «No vull dir que ja hagi assolit tot això o que ja sigui perfecte. Hi corro al darrere per tal d'apoderar-me'n, ja que també Jesucrist es va apoderar de mi» (*Fl* 3, 12). És ell qui ens va atrapar, ell que es va fixar en nosaltres, ell que ha cregut en nosaltres. Per això, si palpem la nostra petitesa, la nostra misèria, el fang —*humus*— del qual estem fets, la nostra resposta serà tan humil com plena d'humor: respondrem des d'una mirada que, «més enllà del simple caràcter natural, permet veure el costat positiu —i, si és el cas, divertit— de les coses i de les situacions».^[13] Sens dubte som de fang; si en algun moment hem intentat aixecar el vol no és perquè hàgim perdut això de vista, sinó perquè hi ha Algú que ens

coneix millor que nosaltres mateixos i que ens convida a fer aquest pas.

És molt bonic —i té la seva gràcia— el diàleg que entaula amb el Senyor el profeta Jeremies (*Jr* 1, 5-8). Pocs profetes van patir tant com ell per fer present la paraula de Déu al mig del seu poble. La iniciativa havia estat de Déu: «Abans de formar-te en les entranyes de la mare, jo et coneixia; abans que sortissis del seu ventre et vaig consagrar profeta destinat a les nacions». Jeremies, per la seva part, no sembla percebre més que la seva pròpia inadequació: «Jo vaig replicar: —Ah, Senyor, Déu meu! Soc massa jove. Com sabré parlar?». Però Déu no es dona per vençut: «No diguis que ets massa jove. Ves on jo t'enviaré, digues el que jo t'ordenaré». Com podrà anar endavant el profeta?, quina serà la seva seguretat? El mandat que ha rebut? Molt més que això: «—No tinguis por de ningú. Jo seré al teu

costat per alliberar-te». De vegades, el pitjor enemic de la nostra llibertat som nosaltres mateixos, sobretot quan perdem de vista l'autèntic fonament de la nostra existència.

Al cap i a la fi, el que és sorprenent no és que siguem dèbils i caiguem, sinó que, sent-ho, ens continuem aixecant de nou; que hi continuï havent lloc, al nostre cor, per somiar els somnis de Déu. Ell compta amb la nostra llibertat i amb el nostre fang. És qüestió de mirar-lo més a ell, i menys a la nostra incapacitat. La intimitat amb Déu, la confiança en ell: d'aquí sorgeixen la força i la lleugeresa que fan falta per viure al mig del món com a fills de Déu. «Un escriptor va dir que els àngels poden volar perquè no es prenen massa seriosament. I nosaltres potser podríem volar una mica més, si no ens donéssim tanta importància».^[14]_____

Lucas Buch – Carles Ayxelà

[1] Cf. J. M. Casciaro, «El Espíritu Santo en los evangelios sinópticos», a: P. Rodríguez *et al.* (eds.), *El Espíritu Santo y la Iglesia*, Eunsa, Pamplona 1999, 65.

[2] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 31.

[3] *Ibídem.*

[4] Sant Josepmaria, *Apunts íntims*, núm. 678, cit. a: *Camí*, edició críticohistòrica.

[5] Sant Josepmaria, *Carta 13*, núm. 106.

[6] Mons. F. Ocáriz, Carta pastoral, 9.I. 2018, núm. 6.

[7] Mons. F. Ocáriz, Carta pastoral, 9.I. 2018, núm. 7.

[8] Sant Josepmaria, *Carta 2*, núm. 45.

[9] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 420.

[10] Mons. F. Ocáriz, Carta pastoral, 9.I.2018, núm. 4.

[11] Cf. Sant Josepmaria, *Carta 24*, núm. 22.

[12] Cf. Benet XVI, Enc. *Deus caritas est*, núm. 1.

[13] Mons. F. Ocáriz, Carta pastoral, 9.I.2018, núm. 6.

[14] Benet XVI, Entrevista a Castel Gandolfo, 5.VIII.2006.

.....

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca/article/molt-humans-molt-divins-xviii-llibertat-interior-o-lalegria-de-ser-qui-ets/> (30/03/2026)